

SOSKI TEODNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto III

Štev. 17

Celoletna naročnina	280 Lir
Polletna	140 "
Posamezna številka	6 "
Za Jugoslavijo	2 Din

GORICA, sobota 26. aprila 1947

Ob obletnici ustanovitve OF

Na dan, ko slovensko ljudstvo proslavlja obletnico rojstva one sile, ki ga je združila v odpor, ki mu je dala moč, da je zmagalo, ki ga vodi po poti svobode in blagostanja, proslavlja ta praznik tudi oni del slovenskega ljudstva, ki še ne uživa sadov lastne borbe in lastnih žrtev, ker je zaradi imperialističnega nasilja nad pravico ostal izven meja FLRJ. Proslavlja jo ga Slovenci v Trstu in Gorici, v delu Brd in Istre zato, ker nas ta dan spominja na one slavne dni in leta, ko se je primorsko ljudstvo junsko borilo za svojo svobodo, ko je bil vsak pošten Slovenec na Primorskem pripravljen žrtvovati vse v gotovosti, da bo s svojimi žrtvami dosegel svobodo, katere mu nihče več ne bo mogel vzeti in ko so premnogi s to vero v srcu tudi žrtvovali vse.

Ta misel ni za nas ginljiv spomin, ob katerem bi s solzami v očeh vzdihovali nad izgubljenimi upi, temveč nam ta misel utrjuje zavest, da je svoboda, ki jo danes uživa slovensko ljudstvo brez nas tudi naša svoboda in da nam je imperialisti ne bodo mogli dolgo odrekati.

Prav v tej zavesti moramo danes podčrtati one pridobitve naše borbe v Osvobodilni fronti, ki so osnovne važnosti za zahteve, ki nam jih stavi nadaljevanje borbe za prvo točko programa OF za osvoboditev in združenje vseh Slovencev. Najvažnejša taka pridobitev je narodna enotnost.

Odkar je po prvi svetovni vojni Primorska postala plen imperialistično - fašističnega nasilja, je tlel v primorskih Slovenceh odpor proti tujemu zavojevalcu, gorela je želja po svobodi in združitvi z ostalimi brati. Ta želja in odpor sta se utrjevala z delom političnih skupin, prosvetnih društev in drugih organizacij, ki so dvigale in utrjevale narodno zavest, ki je kljubovala tudi najhujšemu nasilju. Najzvednejši in najpogumnejši svojega odpora proti fašizmu niso nosili samo v srcu, temveč so ga kazali z dejanji. Zato so padli kot žrtve italijanskega fašizma.

Z drugo svetovno vojno je prišel čas za uresničenje naših želja po svobodi. Potreba je bila samo sila, ki bi znala združiti vse naše moči, ki bi znala dati našim željam jasne cilje in naši borbi pravo vsebino. Taka sila je bila OF. Samo OF, ki jo je vodila Komunistična Partija in ki je dala geslo takojšnjega oboženežnega upora, ki je v ta upor pozvala najširše ljudske množice, je lahko ustvarila one čedeže junaštva, in po žrtvovalnosti, ki jih je dala narodno osvobodilna borba na Primorskem.

Vsakdo, ki je skušal, zato da ohrani svoje pozicije «narodnega voditelja», vzdržati stare oblike krožkarskih in kavarniških skupin, je prišel v nasprotje z zahtevami časa, z zahtevami borbe za osvoboditev. Ostal je osamljen ob strani in sanjal o tem, da pride čas tudi zanj ali pa je šel tako dosledno po poti proti interesom lastnega naroda, da je padel v odkrito izdajstvo.

OF je zajela vse zdrave sile primorskega ljudstva, organizirala ga je v borbo na življenje in smrt, v kateri so lahko samo taki ljudje, ki so se borili na življenje in smrt in ki so se v tej borbi odlikovali, pridobili zaupanje množic in jih vodili. Taki so bili prvi pionirji OF na Primorskem, od katerih je marsi-

ŽIVEL PRVI MAJ

dan naše osvoboditve izpod nacifašističnega jarma - praznik delovnega ljudstva sveta in bratstva med narodi!

Prebivalci mesta Gorice in krajev, ki bodo dodeljeni republikni Italiji, bodo praznovali letošnji prvi maj pod posebnimi pogoji. Pred dvema leti na ta dan so še ponekod ropotali mitraljezi, drugje zopet je ljudstvo s cvetjem obsulo prve partizanske edince, ki so z orožjem in roki uničevali in podili okupatorske čete proti zapadu in severu. Slavna jugoslovanska armada je osvobodila našo Primorsko. Sinovi vseh narodov Jugoslavije so krvaveli za to našo zemljo. Radi tega je tudi ljubezen do skupne domovine tako močna, kakor je tudi še odprta skleleča rana, ko vidimo, da je še precejšen del slovenskega naroda pod tujim jarmom.

Prvi maj je bil vedno praznik dela, ki sta ga proslavljala delavski razred in delovno ljudstvo sploh. Vse delovno ljudstvo sveta se ta dan zgrne okrog svojih zastav ter prehodi v duhu vse svetle dni, ko je hodilo od zmage do zmage.

Tudi naša ožja goriška dežela se ob tem prazniku dela spominja borb delavskega razreda. Kako skromne so bile zahteve delavca pred 40 in 50 leti. Pod kako težkimi pogoji si je umorilo delovno ljudstvo priboriti najosnovnejše pravice. Nenehna borba in žrtve so kazale na ta počasen a nenehen podvig. Kje so tista leta, ko je stopal proletariat na trge in ulice ter zahteval splošno volilno pravico, osemurni delavnik, pravico do stavke itd. In vendar: kljub vsem oviram ohlih lih gospodarjev in državnega konservativnega aparata je vodila pot delovnega ljudstva samo navzgor in imperialistične vojne niso mogle zatreti delavskega gibanja. Nasprotno! Ljudstvo je začelo še bolj odpirati oči; razumelo je in se pripravljalo na obracun. Toda še je močna svetovna reakcija, še se ovira delavski podvig. Vendar se že majoje gradovi zatiralec in ljudske množice se utrjujejo na svojih položajih.

V mednarodni politiki ni še prišlo do konkretnih odločb. Gospodarski in politični interesi se križajo, ljudstva so nezadovoljna in se čutijo prikrajšana za najosnovnejše pravice. Goriško ljudstvo, ki je neštokrat izkriknilo svojo bol in željo, je bilo opeharjeno za srečo življenja. Prebivalstvo mesta Gorice in njene najožje okolice občuti to krivico toliko bolj hudo, ker se ni upoštevala volja ljudstva, ki prebiva že stoletja na tej zemlji. Letos stopa goriško ljudstvo v vrstah skupno z demokratičnimi množicami Furlanije in Italije. Trdno je

uverjeno, da bo enotno in v bratskem sodelovanju še bolj utrdilo pridobitve naše osvobodilne vojne in tako skupno z ostalimi demokratičnimi množicami pripomoglo do lepšega in srečnejšega življenja.

Letošnji prvi maj praznujejo vsi narodi na svetu v miru. Bojni grom je utihnil. Nacifašizem leži strn na tleh. Odločna borba delovnega ljudstva bo zadušila vsak podvig sovražnikov demokratično usmerjenih narodov.

Poleg veličastne proslave, ki bo v Trstu, se pripravljata tudi slovensko in furlansko ljudstvo, da bo tudi letos praznovalo 1. maj na najdosojnejši način. Bratstvo, ki veže italijanske in slovenske antifašistične množice, se bo

ponovno pokazalo ob proslavah, ki se bodo vršile v Trzinu, Gradiški in Gorici. Oprto na Slovensko-italijansko antifašistično unijo bo goriško ljudstvo ob tej prvomajski proslavi ponovno dokazalo, da med nami ni razlik in da so nam cilji skupni.

Prvi maj bo delovno ljudstvo vseh svobodoljubnih in naprednih dežel praznovalo v znamenju dela. Pri nas pa so še ljudje — neofašisti in njim sorodni elementi, ki ovirajo naša prizadevanja. Še se dobijo ljudje, ki se niso še otreli prahu fašističnih uniform. Naše vrste pa so vedno bolj enotne, vedno bolj močne. Praznovali bomo prvi maj v znamenju slovensko-italijanskega bratstva, v znamenju bratstva vseh naprednih narodov sveta.

kateri v borbi padel, taki so naši današnji voditelji.

OF je odprla slovenskemu narodu oči, da je popolna narodna enotnost prvi pogoj za uspešno borbo proti fašističnemu in imperialističnemu sovražniku. Primorski Slovenci so to resnico sprejeli in si jo osvojili tako globoko, da je ostala resnično njihova last. Tega se danes zavedajo zlasti oni Slovenci, za katere program OF še ni izpolnjen. S tem ne računajo nekateri «voditelji» izpred narodno osvobodilne borbe, ki mislijo, da je prišel čas, o katerem so sanjali in da lahko

zopet stopijo v akcijo, potem ko so vsa zadnja leta mirno čakali in opazovali, kaj bo. Toda dragocene izkušnje narodno osvobodilne borbe nas učijo, da je bil vsakdo, ki je skušal razdirati narodno enotnost zavestno ali ne, okupatorjev pomagač. Prav isto velja tudi danes.

Oni del primorskega ljudstva, ki ga je zadela imperialistična krivica, bo nadaljeval borbo za svojo svobodo po poti OF, bogat na izkušnjah, ki si jih je nabral v vseh letih, odkar ga vodi enotnega in odločnega v borbi za svobodo.

ministri sprejeli sovjetski predlog, po katerem naj se sestavi posebna komisija zastopnikov štirih. Ti predstavniki bodo imeli nalogo preučiti one člene pogodbe z Avstrijo, o katerih se do sedaj še niso sporazumeli. Za sedež te komisije so določili Dunaj.

Ob zaključku so v Svetu štirih sprejeli naslednje sklepe: 1. Prihodnje redno zasedanje bo v Londonu v novembru. V slučaju pa, ako bodo takrat štirje zunanji ministri v New Yorku, kjer bo zasedanje skupščine O. Z. N., bodo imeli tam izrečno zasedanje. — 1. Na Dunaju se bo, kakor omenjeno, sestala 12. maja posebna štiričlanska komisija. Preučila bo člene mirovne pogodbe z Avstrijo, za katere se niso še sporazumeli. 3. Do 1. junija bo nadzorstveni svet v Berlinu sestavil načrt za omejitve številca okupacijskih čet v Nemčiji. Ta načrt bo stopil v veljavo 1. septembra t. l.

Na čast Marshallu, Bevinu in Bidaultu je Stalin priredil banket.

Protiofenziva demokratične armade Grčije

Iz Peloponeza, Tesalije in Egejske Makedonije prihajajo vesti o pojačanem delovanju grških partizanov.

Enote demokratične armade Grčije so začele s protiofenzivo. Zelo živahno operirajo oddelki v Tesaliji in Egejski Makedoniji. V teh krajih so partizani porušili več važnih mostov in na ta način prefrgali komunikacijske linije monarhofašističnih čet; vladne prometne zveze med Atenami in Volosom so presekane. V bližini Larise (v območju Olimpa) so enote demokratične armade prisilile monarhofašistične vladne sile k umiku. Razen tega poročajo, da so partizani napadli mesti Janico in Širtiste, prerezali telefonske zveze med Sparto in Atenami in drugod. Kot v krajih, ki vežejo Lariso s Triaklo, Volos s Kardico, Lamijo in s Karpenisom. Po zavzetju mesta Sabali ob železniški progi Volos — Trikala so partizani zasedli železniško križišče Ligonolati. Pri vasi Pelasoria v bližini Lamije so partizani razstrelili most ter zaplenili štabni avtomobil in kamion z municijo.

Na drugi strani pa vemo, da uporabljajo vladne čete (monarhofašisti) letala, topove in tanke, s katerimi gredo nad partizane.

Monarhofašistična vlada je imela izredno sejo, na kateri je preučevala nenormalni položaj v deželi.

Vzpostavitev diplomatskih odnosov med Sovjetsko zvezo in Indijo

Iz Moskve in New Delhija je prišla vest, da sta vladi Sovjetske zveze in Indije sklenili izmenjati diplomatska predstavnikar s činom veleposlanikov. Vsekakor je to dogodek velikega mednarodnega pomena. Sovjetska javnost je pozdravila ta dogodek kot dokaz utrditve prijateljskih odnosov med narodi Sovjetske zveze in Indije.

Indija stopa v ospredje s samostojno politiko. Velika osvobodilna vojna, ki so jo vodili narodi proti fašizmu, je prispevala k razvoju osvobodilnega gibanja v Indiji.

Sicer se indijsko ljudstvo že več let bori za svojo neodvisnost in vsak nov korak indijskega ljudstva na poti k neodvisnosti priča o napredku vsega človeštva. A osvoboditev Indije še ni zaključena; roke in noge te ogromne dežele so še vedno v okovih; umetno se zavira razvoj njenega gospodarstva in interesirani krogi namenoma povzročajo nasprotstva, ki razbijajo politično in javno življenje. Zunanje sile, ki hočejo tudi v tej deželi ovekovečiti kolonialni režim in ohraniti fevdalizem, ovirajo vzpostavitev notranjega reda v Indiji in njen prehod k samostojni zunanji in notranji politiki.

V nasprotju z demokratično indijsko javnostjo, ki je že dalj časa zahtevala vzpostavitev diplomatskih odnosov s Sovjetsko zvezo, ker smatra, da je okrepitev prijateljskih odnosov v korist narodov obeh držav, je skušala anglo-indijska reakcija pobiti simpatije, ki jih goji indijski narod do Zveze sovjetskih socialističnih republik, s protisovjetsko kampanjo, ki je dobivala zlasti v zadnjem času velik obseg. Preprečiti so hoteli utrditev prijateljskih vezi med dvema velikanskima državama, ki spadata po ozemlju in številu prebivalstva med največje države na svetu; zato so se posluževali tudi grobih klevet ter zahrbtnega in lažnega obveščanja o politiki Sovjetske zveze, toda spletke sovražnikov miru in prijateljstva med narodi niso mogle preprečiti vzpostavitve diplomatskih odnosov med Indijo in Sovjetsko zvezo.

Reparacije služijo miru

Na moskovski konferenci zunanjih ministrov 4 velesil sta se srečala dva različna tolmačenja nemške zgodovine od prve svetovne vojne. Predlog ameriškega zunanjega ministra Marshalla, po katerem naj bi nemška vlada ne podpisala mirovne pogodbe, marveč, da bi bile vse mirovne obveznosti samo pripomnjene v bodoči nemški ustavi, izhaja iz misljenja, da se nemška republika zato ni vzdržala pri življenju, ker je bila v očeh javnosti s podpisom versailleske pogodbe obremenjena. Sovjetsko stališče, da mora mirovno pogodbo podpisati bodoča nemška vlada, sloni na prepričanju, da ni nemška demokracija po prvi svetovni vojni padla pod težo versailleske mirovne pogodbe, temveč zato ker ni bojevala proti nemški reakciji.

V luči dogodkov in dejstev je ameriško tolmačenje nevedljivo. Nemška demokracija je bila izgubljena v trenutku, ko je njen prvi predsednik, socialni demokrat Ebert, paktilar z maršalom Hindenburgom, ko so se prve republikanske vlade sporazumele z reakcijo proti delavskim množicam. Socialni demokrat Severing je financiral takoimeno črno Reichswehr, iz katere je pozneje rekrutiral Hitler svoje formacije SA in SS. Nemška vlada s katoliškim kanclerjem na čelu je poverila generala von Eppa, da krvavo zadušijo vstajo na Bavarskem. Von Epp je postal v letu 1933 Hitlerjev namestnik na Bavarskem. Vojni minister Gessler,

Politični pregled

Zaključek moskovske konference

Svet štirih se bo sestel v Londonu letos v novembru

V tem tednu so se štirje zunanji ministri zadnjikrat sestali. Uvodoma so še govorili o razorožitvi in demilitarizaciji Nemčije. Ko je nato prišla na vrsto še Avstrija, so štirje

zastopnik demokratične stranke v nemški vladi, je gojil v stotisočevih armadi nemško napadalno tradicijo in je zgradil iz nje s pomočjo cesarskih oficirjev jedro za bodočo milijonsko Hitlerjevo armado. Nemška demokracija je padla zaradi nedemokratičnosti njenih voditeljev, ki so se s Hitlerjem razšli morda v metodah — čeprav je bila prva republika, ki je prepovedala Komunistično partijo — in gotovo ne v ciljih.

Ako naj bodoča nemška demokracija bazira na realni osnovi in ne na fikciji, izmišljeni v washingtonskem State Departmentu, mora bodoča nemška vlada s svojim podpisom prevzeti odgovornost za mirovno pogodbo. Podpis mirovne pogodbe naj manifestira — in to je njegov smisel — da je mirovna posledica vojne, ki jo je Nemčija povzročila in tudi izgubila. Kdor želi, da bi bil napadalni duh, ki že stoletja koraka skozi zgodovino nemškega naroda, končoveljavno in povsem iztrebljen, mora vztrajati na tem, da bo bodoča nemška demokracija zgrajena na osnovnem zakonu demokracije, ki pravi, da narod odgovarja za dela svojih vlad. Sicer bi se v mednarodni politiki kaj lahko uvedla praksa, da napadalne vlade delajo in vodijo vojno in če jo zgube, niso njenim narodom postavljajo pravični mirovni pogoji iz strahu, da bi teža teh pogojev »zadušila mlado demokracijo«.

Zakaj stalno raste vpliv Sovjetske zveze

Zato je tudi zahteva za pravične reparacije, ki jo postavlja Sovjetska Zveza, dejansko pomoč bodoči nemški demokraciji in v nobenem slučaju njena obremenitev. Nemški narod morajo trde izkušnje prepričati, da je mir boljši kot pa vojna. Mora se naučiti temu, da je napadalcu po izgubljeni vojni predložen račun. Reparacije so prav tako pogoj za vzdržitev miru kot je enotnost med velesilami. Nemški narod je vstopil v drugo svetovno vojno tudi zato, ker ni plačal po prvi svetovni vojni nobenih reparacij in ne morda zato, ker jih je plačal. Vse, kar je Nemčija po prvi svetovni vojni plačala na račun reparacij, je dobila mnogokrat vrnjeno v obliki posojil, katera sta dajala angleški in ameriški velekapital. S pomočjo teh posojil je Nemčija modernizirala svojo industrijo in povečala vojni potencial. Motivi visokih financ, ki so dajale Nemčiji posojila, so bili različni, toda glavna misel je bila, da je močna Nemčija učinkovita zavora proti Sovjetski Zvezi.

Predsednik Roosevelt, ki je bil že v času prve svetovne vojne član ameriške vlade, je pravilno razumel razloge, ki so vedli k prvi svetovni vojni, kakor tudi vzroke, ki so pripeljali na oblast Hitlerja in drugo svetovno vojno. V vseh njegovih govorih v času vojne ga stalno spremljata dve prevladujoči misli: nujnost enotnosti velesil in obveznost Nemčije, da vsaj delno povrne škodo, ki jo je povzročila. Na konferenci na Krimu, katere se je udeležil Roosevelt, je predložil način glasovanja v Varnostnem svetu, ki zagotavlja edinstvo med velesilami in kateremu se danes nepravilno pravi pravica veta. Na isti konferenci je podpisal Roosevelt skupno s Stalinom in Churchillom protokol, ki je določil, da bodo nemške reparacije izplačane iz nemške imovine, torej tudi z odvozom strojev in tovarov, dalje iz dnevnih proizvodnih nemške industrije, ka-

kor tudi z nemškimi delovnimi močmi. Predsednik Roosevelt je izrečno soglašal s tem, da bo reparacijska komisija začela svoje delo, katere osnova bo ta, da bo vsota vseh nemških reparacij znašala 20 milijard dolarjev, od katerih pripada polovica Sovjetski Zvezi. Sedanji ameriški zunanji minister George Marshall je bil prisoten na krimski konferenci in gotovo dobro pozna mišljenje predsednika Roosevelta o problemu reparacij.

Za preprostega človeka sodsednih držav Nemčije in vseh onih, katere je Hitler napadel, je kaj težko razumeti stališče ameriških zastopnikov v Moskvi k pogodbam o reparacijah in vseh ostalih izredno važnih problemih, katere je podpisal

predsednik Roosevelt. V času vojne ni nikdo mislil, da bodo Nemci povrnili vso škodo, ki so jo napravili z uničenjem. Toda preprosti človek tudi ni pričakoval, da se bo prej kot v dveh letih po nemški kapitulaciji v vladnih krogih anglosaksonskih velesil toliko govorilo o posojilih za zapadne oblasti Nemčije in malo in odklonilno o reparacijah. Zapadni politiki se večkrat sprašujejo, zakaj stalno raste vpliv Sovjetske Zveze. V protokolu moskovske konference leži odgovor: zato, ker Sovjetska Zveza neprestano brani interese narodov, katere je Nemčija vojaško zasedla in zato, ker predlogi Sovjetske Zveze za rešitev nemškega problema odgovarjajo pravičnosti in služijo miru.

Nova Jugoslavija

Petletni načrt

bo ustvaril delovnim množicam boljše življenje

Pod predsedstvom maršala Tita se je sestel ministrski svet, ki je odobril zakonske načrte za petletko 1947—1951. Načrti bodo predloženi skupščini dne 18. aprila t. l. v razpravo.

Predsednik načrtno komisije Andrija Hebrang je načrt obrazložil v podrobnostih. Skupni uvoz industrijskih proizvodov je leta 1940. znašal 85% vsega uvoza. Jugoslovansko poljedelstvo je bilo na zadnjem mestu v Evropi. Za razvoj gospodarstva je predviden znesek 278 milijard in 300 milijonov dinarjev. Za petletno industrijsko obnovo bo določenih nač 120 milijard dinarjev. S temi zneski se bo zgradila in razvila industrija ter zvišala njena proizvodnja. Postavljeni bodo temelji za težko industrijo in še posebej za kovinarsko in strojno industrijo. Do leta 1951. bo industrijska proizvodnja dosegla petkrat večjo vrednost kakor leta 1939.

Druga važna naloga petletnega načrta je elektrifikacija Jugoslavije. Za to bo določenih v petih letih 30 milijard dinarjev. Zgradili bodo električne centrale, zvišali proizvodnjo električne energije, da bo zadostno potrebam industrije, komunikacij in drugim potrebam. V letu 1951. bo proizvodnja električne energije štirikrat večja od leta 1929.

Petletni načrt vsebuje tudi podroben program za odpravo zaostalosti poljedelstva. V prvih petih letih bo država investirala 19 milijard in 409 milijonov dinarjev za razvoj poljedelske proizvodnje. To so neposredne investicije za poljedelstvo. Predvidene pa so tudi druge važne posredne investicije. Vrednost poljedelske proizvodnje bo v letu 1951. mnogo višja od leta 1939.

Načrt predvideva tudi važna znanstvena dela in raziskovanja v poljedelstvu, kakor izsuševanja in namakanja na površini 800.000 hektarjev. Država se obvezuje, da bo dala poljedelskemu delavcu vso materialno in organizativno pomoč, da bo lahko uporabil moderne metode pri obdelovanju zemlje. Načrt predvideva za kmete boljše dobavljanje industrijskih proizvodov, zaščito pred vsakim izkoriščanjem ter zvišanje materialne in intelektualne blaginje.

Petletni načrt določa tudi rešitev vprašanja obrtništva. Zvišati je treba vrednost obrtniške proizvodnje za poldrugokrat v primeri z letom 1939. Država se obvezuje, da bo obrt-

nikom dobavljala surovine in orodje, ki so jim potrebni pri delu in za doseg primernega plačila. Država bo obrtnikom dobavljala orodje in stroje v vrednosti 750 milijonov dinarjev.

Do leta 1951. bo država uporabljala za izboljšanje in razvoj komunikacij 72 milijard dinarjev. Komunikacijska mreža bo obnovljena in modernizirana. Izboljšana bo z novimi zgradbami, z večjo proizvodnjo prevoznega parka, z znižanjem vzdrževalnih stroškov.

Predviden je tudi pospešen razvoj Bosne in Hercegovine, Makedonije in Črne gore v primeri z drugimi republikami, da se izboljša prehranbeni položaj.

Načrt za zvišanje produktivnosti dela predvideva do leta 1951. 66% zvišanje v industriji, 79% za rudarstvo v primeri z odstotki v letu 1936. Za zemljišča se predvideva rentiranje od 8 do 50% na hektar v primeri z letom 1939. Načrt za zvišanje življenjskega standarda delavskega razreda, kmetov in vseh drugih delavcev je bil izdelan na tej podlagi. Načrt predvideva realno zvišanje plač do leta 1951. kakor tudi zvišanje dohodkov kmetov. V teh petih letih bo država izdala 55 milijard in 700 milijonov dinarjev.

V teku zasedanja skupščine, s katero se začne petletni načrt, se bo razpravljalo o dveh važnih zakonih. Prvi zakon predvideva širšo amnestijo za kolaboracioniste in bo razširjen tudi na četnike in ustaše, ki niso zakrivali ubojstev ali niso pri teh sodelovali, kakor v slučaju, če so bili kaznovani zaradi svojega obnašanja in političnega udeleževanja med okupacijo. Drugi zakon se nanaša na aneksijo Istre v sklop FLRJ.

Prvi maj

Praznik vsega delovnega ljudstva za bratstvo med slovenskim in italijanskim narodom v borbi proti ostankom fašizma

Slovensko-hrvatska prosvetna zveza

Ustanovno zborovanje v Trstu

V nedeljo 20. t. m. se je vršil v dvorani prosv. društva „Skamperle“ pri Sv. Ivanu izredni občni zbor Slovenske prosvetne zveze.

Vsled razmer, ki so nastale zaradi določb mirovne pogodbe, je bilo potrebno, da se tudi prosvetno življenje organizira na novih temeljih in da se prilagodi novim razmeram. Z združitvijo slovenskih in hrvaških prosvetnih društev na STO-ju je nastala nova prosvetna organizacija, ki bo vodila in predstavljalna vse kulturno življenje Slovanov na tržaškem ozemlju.

Po pozdravnem govoru predsednika so spregovorili razni delegati ter poročevalci. Iz poročila tajnika SPZ smo zvedeli, da je SPZ združevala v coni A 179 prosvetnih društev z 12.729 člani, pridobili pa bomo 17 prosvetnih društev v Koprskem okraju ter 13 prosvetnih društev na hrvaškem delu bodočega STO-ja. Od zadnjega obnovega zbora smo pridobili 210 predavanj, knjižnice obsegajo okoli 11.500 knjig. Stevilo pevskih zborov 146. Koncertov je bilo prirejenih 259. Nadalje imamo 43 godb z 800 godbeniki, ki sodelujejo pri raznih prireditvah. Ravnotako se je lepo razvila dramatika. Imamo 34 dramskih odsekov s približno 600 igralci. Prirejamo razne tečajne slovenske, razstave knjig, kinematografske predstave itd. Na prosvetnih konferencah, ki so se vršile širom dežele, se je razpravljalo o kulturnih načrtih zveze, o smericah in nalogah naših prosvetnih društev, o enakopravnosti slovenskega jezika in o večernih tečajih.

Za predsednika SHPZ je bil izvoljen dr. Vladimir Bartol, znani slovenski pisatelj. Med odborniki je tudi naš goriški rojak dr. Andrej Budal, pisatelj in kritik, ki zavzema podpredsedniško mesto.

Važna izjava nove

Prosvetne zveze

Slovensko-hrvatska prosvetna zveza je podala ob svoji ustanovitvi izjavo, v kateri se z ogorčenjem spominja 25 letne fašistične strahovlade, ko so nam bile uničene naše kulturne organizacije, pregnana slovenska beseda celo iz cerkva ter se je sistematično raznarodovalo slovensko in hrvaško ljudstvo.

SHPZ zahteva, da se slovenskemu in hrvaškemu ljudstvu vrne vse, kar mu je bilo na kakršen koli način iztrgano. V skladu z načelom popolne enakopravnosti slovenske in italijanske kulture ima slovensko in hrvaško prebivalstvo pravico do vseh šol, ki jih potrebuje. Naše ljudstvo zahteva zase prav tako vse ostale umetnostne ustanove za razvoj leposlovne, gledališke, glasbene in likovne umetnosti. SHPZ poudarja pred vso demokratično javnostjo te kulturno-prosvetne zahteve slovenskega in hrvaškega ljudstva in bo postavila vse svoje sile za njihovo celotno uresnitveno.

POZDRAV GORIŠKE

Ob priliki II. obletnice severnoitalijanske vstaje

Goriška provincialna federacija komunistične partije Italije je izdala naslednji proglas:

25. april 1945 — II. obletnica vstaje demokratičnih sil v Italiji.

Na današnjo obletnico se s hvaležnostjo spominjamo vseh onih predhodnikov, mučnikov in borcev, ki so doprinesli svoj delež in pripomogli do ustvaritve današnje nove demokratične italijanske republike.

25. april 1945 predstavlja izhodno točko za doseg našega cilja. Na ta dan se je zmagoslavno zaključila borba proti fašizmu, ki so jo skozi 25 let vodili spočetka samo najzavrednejši pripadniki delavskega razreda. Tem je nato sledil ves narod, ki se je z orožjem v roki dvignil proti notranjim in zunanjim sovražnikom.

Današnja obletnica ne predstavlja samo zmage vstaje italijanskega naroda, ampak tudi začetek nove dobe za našo zemljo. Po porazu nemškega osvajačala in njegovih fašističnih pomagačev so bile postavljene

pred delavski razred nove naloge: utrditi pridobitve dolge in težke borbe.

Za vse one, ki so žrtvovali svoja življenja po zaporih, v hribih in v taboriščih, je demokracija predstavljala pravico naroda do socialno boljše urejenega življenja.

Ko danes praznujemo konec politične sužnosti, svečano prisegamo pred našimi padlimi, ki so ob strani slovenskega naroda prelivali kri v naših hribih, v Jugoslaviji, Franciji, Grčiji in Albaniji, da bomo neustrašeno nadaljevali borbo, dokler ne dosežemo vseh ciljev, za katere so oni žrtvovali svoja življenja.

Naj živi demokratična Republika Italija!

USTAVA ITALIJANSKE REPUBLIKE

jamči za naše pravice NA GORIŠKEM

V italijanskem parlamentu se že delj časa vodi podrobna razprava o bodoči ustavi italijanske republike. Za Slovence, ki ostanejo po krivični razsodbi pariške konference pod Italijo, je to razpravljanje v italijanski narodni skupščini zanimivo in važno, ker se bodoči ustroj italijanske ustave tiče tudi neposredno nas, predvsem pa z ozirom na one člene ustave, ki določajo politične in kulturne svoboščine italijanskih državljanov brez razlike na pleme, jezik, veroizpoved in politično prepričanje. Zato bi moral vsak Slovenec in Slovenka, ki bosta postala po ratifikaciji mirovne pogodbe z Italijo polnopravna državljana italijanske republike, z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki jih to dejstvo nosi s seboj, vsaj v glavnih potezah poznati ustroj nove bodoče ustave italijanske demokratične republike.

Ko bo besedilo italijanske ustave v dokončni obliki izdelano in sprejeto, kar se bo predvidoma zgodilo meseca junija tega leta, ga bo treba med našim ljudstvom na masovnih sestankih čitati, obravnavati ter tolmačiti, tako da bo našemu ljudstvu dana možnost, da se v svoji borbi za osnovne človeške pravice sklicuje na demokracijo svoboščine, ki mu jih nudi nova italijanska ustava.

Vedno se bo lahko zgodilo, da bo kakšen neodgovoren ter nacionalno nestrpen italijanski državni funkcionar hotel kratiti našemu ljudstvu one demokratične pravice, katere so mu zagotovljene z novo ustavo. Takih ljudi je še dovolj med Italijani, posebno pa v naših krajih v takozvanem srednjem sloju, ki je v pogledu nacionalne strpnosti in naprednega gledanja na vprašanje nacionalnih in socialnih zahtev slovenskega delovnega ljudstva daleč zaostal od italijanskih demokratičnih množic. Dokaz za to nam je obnašanje nekaterih nacionalističnih prenapetežev v uradih v Gorici in Trstu ter pisanje v tukajšnjem šovinističnem časopisju. Tem ljudem je ostala okostenela v možganih ona usodepolna miselnost, ki je privela Italijo in njeno ljudstvo na rob prepada. Proti takim nazačnjkom, ki so, izgleda, prespali vsa ta leta borb in veljavnih zgodovinskih dogajanj, ki jih še ni izmordila nesreča, v katero sta pahnila italijansko ljudstvo liberalni imperalizem in fašistična zavojevalna

politika, se bo verjetno moralo naše ljudstvo boriti za doseg svojih pravic na polju političnega in kulturnega izživeljanja. V tej borbi za enakopravnost svojih državljanov pravic se bodo pač morali Slovenci pod Italijo nenehoma sklicevati na novo demokratično ustavo Italije ter iti z roko v roki s komunistično partijo Italije in ostalimi naprednimi strankami v italijanski republiki.

Mogoče je, da nam ne bodo naše šole, naša prosvetna društva in ostale kulturne pridobitve, ki smo si jih priborili v narodno osvobodilni boji enostavno priznane v taki obliki, kot jih imamo danes. Vedno se bo našel nekdo, ki nas bo skušal prikrajšati za naše že priborjene pravice. Med našim ljudstvom se že čujejo posamezni glasovi, ki to črnogledno napovedujejo. Pravijo, da nam bo današnja Italija zopet vzela naše šole, naša prosvetna društva in ostale kulturne ustanove. Za te ljudi, ki tako govorijo in s svojimi neutemeljenimi prerokovanji sejejo poplaha med naše ljudstvo, bi veljalo v glavnem isto, kar smo rekli za italijanske nacionaliste: da so prespali vso dobo narodno-osvobodilnih gibanj v Evropi in da je danes v Italiji položaj popolnoma drugačen kot je bil po prvih letih prve svetovne vojne.

Ti ljudje ne vidijo ali pa nečejo videti vedno naraščajočega gibanja naprednih delovnih množic v italijanski republiki, ki se ravno tako kot mi borijo za napredno demokracijo in za boljše življenjske pogoje proti raznim kapitalističnim izkoriščevalcem ter pojavljajočemu se imperialističnemu neofašizmu.

Tem množicam se bo naše ljudstvo v borbi za svoje pravice moralo priključiti ter z njimi stvoriti enotno fronto, ob kateri se bo moral razbiti vsak poskus, da se našemu slovenskemu ljudstvu dočeli ona hlapčevska vloga, ki jo je moralo grati za časa liberalnega in fašističnega režima v predvojni Italiji.

50-letnica

vrtojbenske

„revolucije“

Star sem, manjka mi pičlih 34 let do 100, ampak ko čitam o divnem, živahnem letu naše mladine, posebno Primorske, se čutim zopet mladega, čutim zopet voljo in moč, da bi se šel zopet pretepat kakor takrat, ko smo dijaki iz Vrtojbe prihajali vsaki dan v šolo v Gorico, kjer nas je pri klavnici navadno čakala nahujskana faknaža s kamni, koli itd. da smo si morali utreti pot v šolo. Bežali nismo nikoli, udarjali smo, dokler jih nismo prepodili.

Zopet preživljam tiste burne dni, polne navdušenosti, veselja, zadoščanja, ko prebiram naše primorske liste.

Mi vsi, ki smo morali oditi iz naše sončne Goriške, smo bili vedno z Vami; z Vami smo delili Vaše grozno trpljenje, ki ste ga morali prestati pod strašno fašistovsko butaro, za Vas smo vedno legalno in ilegalno delali, ker s tem smo tudi za sebe delali. Komaj čakamo, da se zopet snidemo, objamemo ter zapojemo naše primorske pesmi, kakor smo jih peli pred 50 leti, da še enkrat zaplesemo na naših primorskih brjarjih, kakor takrat, ko nam je prvaška godba igrala pod komando Pepita iz Prvačine.

Letos obhajamo 50-letnico dogodkov, ki so bili mnogo podobni sedanjim časom.

Posebno leta 1897. je val narodnega navdušenja in prebujenja zajel celo Goriško, kakršnega ni bilo od Lavričevih taborov. Naše ljudstvo je sprevidelo, da nas je hotela uničiti avstrijska politika, ki je Italijana še izrabljala proti nam. Takrat so bili naši voditelji dr. Gregorčič Anton, dr. Tuma, prof. Berbuč, itd. posebno Andrej Gabrček s svojo »Sočo«.

Vršili so se veličastni shodi, kjer so govorili naši voditelji, posebno dr. Tuma in dr. Gregorčič. Navajali so krivice, ki se godijo slovenskemu ljudstvu pod okriljem avstrijske vlade. To navdušenje našega ljudstva je prekipelo do upornosti. Vršili so se večkrat pretepi. Mladina v Brdih se je pripravljala, da bo napadla Gorico, da bi razbila trgovine znanih zagrizenih italijanskih šovinistov.

In res se je zbralo na velikononočni ponedeljek krdelec briških fantov, ki so šli proti Gorici. Prikorakali so do soškega mosta; tu so jih pa alarmirani orožniki zavrnili. Posledic tu ni bilo nobenih. Kakor dogovorjeno se je isti dan vršil »napad« na Gorico tudi od nasprotni strani, ki se pa ni izvršil brez posledic.

Vrtojba je bila že od nekdaj znana kot najbolj revolucionarna vas v goriški okolici, zato so jo imenovali tudi — puntarje. Pa tudi narodno zavedna je bila. Tu je bila ustanovljena prva »Čitalnica« v goriški okolici. Tu je bil tudi prvi občinski odbor v goriški okolici, kjer so imeli delavci »rdečkari« odločilno besedo: posebno znana sta bila Miha Gorkič in Ziberna.

Zatorej ni nič čudnega, da so se tudi naši Vrtojbeni takrat v splošnem navdušenju tudi na poseben način navdušili. Proti italijanskemu delavstvu niso poznali nobenega sovražstva, ker so sami večkrat, ko so izpeli slovenske pesmi, v tistih lepih nočeh zapeli tudi »bandiera rossa«. Ampak kot zavedni Slovenci so hoteli dati odduška, sklenili so iti s slovensko pesmijo v Gorico.

Na velikononočni ponedeljek se je zbralo po kosilu okrog 50 fantov iz Gornje Vrtojbe ter so sklenjeni v vrstah, držec se pod pazduho, kakor so imeli navado prepevati po vasi, odšli prepevajoč proti Gorici. Bili so praznično oblečeni, brez posebnega namena, samo da so si dali odduška.

Veselo so prepevali tudi skozi Šempeter, kar je bilo tudi zelo tvegano, ker takrat je bilo od domačih fantov prepovedano prepevati tujim fantom po vasi... Ko so se ti vrtojbeni fantje bližali Gorici, so zagledali, kako dirja vojaštvo z

nasajenimi bajoneti proti njim. Naši fantje so takoj videli po čem to diši ter so se razpršili ter skrili za mejami takratne kmetijske šole, od koder so poslali še par kamnov na nemške betice, potem pa izginili proti Vrtojbi preko polja.

Bil je lep spomladanski popoldan, kakor je mogoče samo v tem času v sončni Gorici. Na dvorišču Batističeve gostilne so možje in fantje veselo balali (mi pravimo balati in ne »balincati«); med drugimi sem jih tudi jaz gledal. Kar priteče domač fant, ves znojjen in uprlan, ter zakriči, da prihaja vojaštvo, ki bo vse polovilo. Moški so se komaj poskrili, tudi jaz sem jo ucvrl preko vrta v skedenj, ko je že pridrvelo vojaštvo ter vsakega moškega, ki ga je našlo, vzelo s seboj.

Naslednje dni je prišlo orožništvo ter aretiralo vse tiste, ki so se udeležili pohoda na Gorico.

Vsi so prišli pred sodišče ter so bili obtoženi upora. Obrambo je prevzel Dr. Stanič oziroma njegov koncipient Dr. Tuma, ki je fante zelo dobro branil, toda ni dosti pomagalo. Predsednik kazenskega senata je bil sodni svetnik Okretič, rodom Slovenec, ampak v prvi vrsti državni uradnik, poznejši predsednik stola sedmorice v Zagrebu ter takrat ni poznal milosti, čeravno je bilo popolnoma jasno, da fanti niso imeli nobenega slabega namena, saj niso imeli s seboj nobenega orožja, morda kateri svoj čovč, ter so bili vsi praznično oblečeni, bili so vsi kaznovani z drakonimi kaznimi do 2 in pol leta zapora...

Pozneje je prišlo še marsikaj nad našo ubogo Vrtojbo. Najhušji udarec jo je doletel med prvo svetovno vojno, ko so morali vsi po svetu in je bila cela občina z obema cerkvama do temeljev porušena. Tudi med zadnjo osvobodilno vojno je mnogo pretrpela; dala je mnogo partizanov, med katerimi je mnogo njih dalo svoje življenje za našo svobodo.

Ravno ob petdesetletnici prvega »punta« pa vzhaja izza Nanosa svetla zarja svobode, ki bo za vedno pregnala črne oblake zatiranja in tlačjenja našega dobrega, zavednega naroda, da se bo vendar enkrat oddahnil. Žalibog ostane še velik klet našega naroda onstran naših meja; vsi smo pa prepričani, da bo tudi zanje pršel dan svobode.

Pozdravljena: Vrtoiba, draga vas domača, kjer hiša mojga stala je očeta... Josip Cijan, Maribor

ŠEMPAS Traktorji na celu

Dolga leta je brezplodno ležala zemlja, ki se razprostira okrog hudournika Lijaka. Pod fašizmom je ta veliki kompleks zemlje služil kot zasilno letališče. Sedaj je naša ljudska oblast sprejela zaščito v svoje roke. Z velikim veseljem zremo kako režejo traktorji globoke brazde v spočito zemljo in pričakujemo, da bo tudi bogato obrodila.

BUKOVICA Pionirska prireditve

V nedeljo popoldne je potekala pionirska skupina iz naše vasi dobro uspelo kulturno prireditev. Naši najmlajši so nastopili z otroško igrico »Pepelka«, s šaljivim prizorom »Kaznovani šaljivec« in raznimi drugimi prizori iz otroškega življenja.

Pionirji so se odlično izkazali. S pridnim učenjem svojih vlog in z navdušenjem nas bodo brez dvoma še večkrat razveselili.

RIHEMBERK Za prvi maj

Mladina iz naše vasi se z velikim navdušenjem pripravila za prvomajski fizikalni nastop. Kljub temu, da ima mladina mnogo dela na polju, vendar prihaja redno k telovadnim vajam. Vadijo se mladi in mladinke, 98 se številu in gotovo se bodo dobre odrezali na javnem nastopu. Pevski zbori so že naštudirali določene pesmi, s katerimi bodo nastopili na prvomajski prslavi skupno z drugimi zbori.

Obnova in še marsikaj

Obnova naše vasi, ki je v prvem začetku kazala, da bo lepo napredovala, se počasi ustavlja. Vzrok temu zastoj je pomanjkanje materiala, v prvi vrsti cimenta in opeke. Pred tedni smo bili že kar veseli, ko smo čitali, da je blokiran izvoz cimenta. ZVU je to prepoved že po par dnevih ukinila. Govori se, da gre mnogo cimenta v notranjost Italije. Sedaj se menda skuša dobavljati cement iz Dalmacije, oziroma iz Čekoslavske. Naj bo že kakor koli: mi vemo, da ne gre naprej z gradnjo naših stavb in gospodarskih podjetij. Od 400 delavcev, ki jih je laosko leto

BOVEC Ob zaključku tromesečnega tekmovanja

Pred tremi meseci si je bovško oljudstvo postavilo obširne načrte v okviru prvomajskega tekmovanja. V prvi vrsti si je zadalo nalogo, da popolnoma obdelo zemljo in da pokaže izboljšanje kulturnega udejstvovanja. Izvajanje kmečkega načrta je silno ovirala dolga zima in snežni zameti, katerih ni bilo konca. V zadnjih tednih pa je obdelava zemlje zažvela.

Spomladansko vreme je spravilo sneg z njiv in delo se je podvojilo. Vse naše množične organizacije so po svojih močeh pristopile k setveni kampanji in tako podprle z ostale načrte prvomajskega tekmovanja. Poljskih del se s posebno požrtvovalnostjo udeležujejo organizacije bivših partizanov in mladine, ki skrbijo da bo vsaka ped zemlje obdelana, posebno ona vdov in drugih družin, katerim primanjkuje delovnih moči.

Na kulturno prosvetnem polju beležimo že lepše uspehe in je tekmovalni načrt v večini krajev že prekoračen. Pevske zbere in dramatične skupine so kakovostno zboljšali, kar se je pokazalo na prireditvah zadnjega časa. Finžgarjeva igra »Razvalina življenja« nam je to najlepše dokazala. Tudi naši najmanjši so se z uspehom predstavili ter nam preteklo nedeljo podali v dovršeni obliki trodejanko »Povodnji mož« ter ostale točke zanimivega programa. Pionirsko prireditev je poživil orkester prosvetnega društva »Golobar«, ki je pristojljivo sodelovalo na tej predstavi.

Da se je dvignil napredek šolskih otrok, je zasluga našega učiteljsva, ki popolnoma razume polet ljudskošolske vzgoje. Požrtvovalnost ljudskih vzgojnikov bo pri šolski mladeži nadomestila zastoj zadnjih let in tako polagoma uravnovesila uspehe z onimi v Sloveniji.

KOJSKO Otvoritev Severjevega doma

V nedeljo, 27. t. m. bo v naši vasi slavnostna otvoritev dečjega doma, ki je sprejel po svojih streho 60 otrok, v pretežni večini sirot iz osvobodilne borbe. Za dečji dom je bil na novo preurejen bivši kojščanski grad, ki je s prispevki ljudstva ter s pomočjo naših množičnih organizacij zadobil popolnoma novo lice. Z raznimi prispevki in podpornimi fondy so nabrali nad milijon lir. Sedaj ima dečji dom primerne in sodobne prostore, ki služijo za učilnice, spalnice, kuhinjo, kopalnice s tekočo vodo in podobno. Na mestu so že vzgojitelji, upravne moči in strožaji. Za opremo spalnic, kot blazin, rjuh itd. so prisrbele naše odlične žene ASIŽZ. Pri obnovitveni akciji je sodelovalo vse bivše goriško okrožje in lahko rečemo, da je ni vasi, ki ne bi bila po svoji moči prispevala za dečji dom.

Slavnostna otvoritev se prične ob 3 popoldne. Otvoritev bo ob enem velika manifestacija vsega prebivalstva slovenskih Brd. Povabljeni so tudi Furlani in razne druge kulturne organizacije iz Goriškega. Sledila bo kulturna prireditev, ki jo bo dalo prosvetno društvo »Tisoč zvezd« iz Medane.

Pešem nam je v srce padla, nam prinesla nove sanje: pešem srpa, pešem klavda v lepe dneve pomladanje. Naša njiva je vsa zlata, naše je železo belo: čaka žetev nas klasata, kladvo nam bo vroče pelo. To je naša mlada, zdrava pešem bratstvu vsega sveta, pešem vsemu svetu prava, maja prvega zapela.

Letošnja pomladanska dela na polju so pokazala kako važni so traktorji za kmetovalce

Zaradi izredno dolge letošnje zime smo s pomladanskim pranjem pričeli precej pozno, lahko rečemo, da smo zakasnili za celih 14 dni. Pravočasna in pravilna izvedba spomladanskega oranja pa bo v mnogih krajih odvisna od medsebojne pomoči posameznikov. od pravilne razporeditve morebitno mobilizirane vprežne živine, precej pa tudi od sodelovanja kmetijskih strojnih postaj. Povsod tam, kjer primanjkuje vprežne živine, bodo glavno pomoč nudili ravno traktorji. Naročila za oranje, ki so jih izvršili kmetje sami ali pa preko krajevnih odborov, so letos izredno velika. To pa zaradi tega, ker so mnogi kmetovalci spoznali prednost traktorskega oranja, deloma pa tudi zato, ker je čas obdelave krajsi kot ponavadi in pomoč traktorja nujna, ali pa zaradi tega, ker je delovna sposobnost vprežne živine ponekod znatno padla. Iz teh razlogov se nam zdijo potrebno, da se nekoliko seznanimo s tem, zakaj je oranje s traktorjem in da se pogovorimo tudi o dosedanjih napakah traktoristov pri praktičnem delu ter o sodelovanju kmetovalcev pri tem delu. Tu ali tam že močno obutimo pomanjkanje delovne sile na kmetih - to pomanjkanje bo z industrializacijo naše dežele v bližnji bodočnosti še občutnejše, zato uvajamo in propagiramo traktorsko oranje povsod tam, kjer je to mogoče. Ko priporočamo traktorsko oranje, kmetje sprašujejo, kako raj zaposlijo svojo vprežno živino, predvsem krave? Znano je, da vse napredne kmetijske države danes ne uporabljajo molznih krav pri težkih delih, kot je oranje, ker je dokazano, da prenaporno delo vpliva na produkcijo mleka.

Živel prvi maj praznik neporušljive zveze delavcev, kmetov in delovne inteligence!

»Pepca« je spregovoril po dolgem molku debeloglavi Lavrenc in se mrk obrnil do žene, ki je sedela v kotu in z mrzlično naglico sešivala zastavo. »Pepca! Mišliš li, da se bo vse dobro izteklo?« Štiridesetletna okrogla ženica se je ozrla na moža, ki je nemirno stopical po sobi z lesenim nogu, ga nekajkrat ošinila z mrzlim pogledom, skremžila ustnice in nadaljevala z delom. »Baba! Odgovori mi vendar! Ah, da bi te vrag! Še ti si se mi začela postavljati in mi lučati polena pod noge... Sicer pa... Kdaj, kdaj dospejo v vas?« »No, no! Kaj se pa tako ženeš? Kar si skuhal, boš moral tudi pojedeti! Kolikokrat sem te opominjala, svarila, da bi ne delal tega in bi že nihal s takim judovskim poslom. Pa si me le zmerjal, zaničaval, tebe! No sedaj bomo pa videli. Eh, slabo delo in krivica se maščujeta!« »Močli vendar, gobezdalo! Hočeš, da bi te slišal sosed?« Lavrenc se je razhudil. Približal se je oknu, po katerem je vel v sobo sveži pomladanski zrak, in ga zaloputnil. Pla-

menček brleče svetilke je zatrepetal. »Je zastava končana? Pa rdeča zvezda? No, dobro! Sedaj pa pojdij spat. Ostalo bom že jaz uredil. Pojdij!« Žena je vstala in izginila po stopnicah. Lavrenc je zagrabil zastavo in jo približal luči. »No, dobro jo je napravila. Res dobro! Ha, ha! Radoveden sem, kako bodo vaščani obstali, ko bodo ugledali na naši hiši plapolajočo zastavo! Sicer pa... zakaj bi obstali? Saj me smatrajo poštenega, vdanega stvari. Jaz! Lavrenc! Ha, ha!« Iz čokote hruške, ki je samevala na dvorišču, je sova parkrat zategnjeno skoviknila. Lavrenc, ki je pritrjeval zastavo na dolg in slok drog, je obstal. Ozrl se je krog sebe, položil zastavo na mizo in nihal smrčljivca v svetilko. Nato je premaknil stol k svetlobi, vzcl iz predala sekirico in odšel v temno vežo. Zadovoljen, da se žena ni pozabila zakleti in trdo zapahnilo težnih vrat, si je zvil cigareto in začel kaditi. Položil je drog z zastavo v kot. Nato si je natočil žganja, se vsedel k hrastovi mizi in jel premišljevat. Iz dvorišča se je sova znova oglasila

z rezkim skovikom. Iz grmičevja ji je odgovoril glas, ki je zategnjeno zavel v noč in se z odmevom izgubil v dolino. Lavrenc je dvignil glavo. Zapičil je oči v priprto okno ter si nalil žganja. Izpil je v dušku in si znova natočil. In pil je, neprestano je pil... Soba se je začela upogibljeti. Saša Vuga

lila in fritala krog njegove hiše. Lavrenc je buljil predse. Kar se je iz teme izluščilo nekaj belega. Bližalo se mu je. Lavrenc se je zdrnil od groze. Kaj je? Lasje so se mu naježili, mrzel pot mu je curil z nagubanega čela. Bela podoba se je približala. Okostje! Mrlič! Lavrenc je drgetal v nemi grozi. Okostnjak se je priplizal mizi in ugasnil svetilko. Nato je zapičil mrtve oči v strmečega Lavrenca, se zarezal in z mrtvaškim glasom kriknil: Lavrenc, voščenežnega obraza, odprtih ust in vzboklih oči se je stresel. »Me še poznaš, Lavrenc!«, je ponovil in položil koščeno roko na njegovo ramo. »N... n... ee!« je ta šepnil. »Ne???« Rudi Francelj sem! Spominjaš se, kako si me izdal? Domov sem bil prišel za božič, ti si pa Nemce pome poslal! Ha, Lavrenc! In koliko so ti dali za to, koliko, Judež, stokrat Judež! Si videl

mojo mater? Pa očeta? Si me videl, kako sem umiral v Nemčiji, si slišal, kako sem te preklel, si slišal moje zadnje besede?« Lavrenc je zrl v lobanjo. »Ne, nisem slišal!« je kriknil. »Nisi slišal?« se je oglasilo iz teme kako je moja žena preklinjala tistega, ki me je izdal?« Lavrenc se je ozrl. Poleg Franceljevega Rudija se je pojavil nov okostnjak. »Lavrenc me poznaš?« »Ne, ne!« je kriknil Lavrenc. »Kako? ne poznaš več Koročevega Matije? Oh, kako dobro si ga poznal, ko si poslal Lahe na moj dom! No, ali so ti služili judeževski soldci? Ali ti je služil denar, krvavi denar, radi katerega trohnim sedaj na Gonarskem pokopališču?« »Ali si se nasitil z vrečo moke, ki so ti jo nakazali po klanju, v katerem smo izgubili mlada življenja?« Lavrenc se obrnil. Ob Rudiju in Matiji se je prikazala vrsta belih okostnjakov, in oči vseh so bile zapičene v Lavrenca, ki je sedel na stolu, se tresel in mrmral nerazumljive besede. »No, Lavrenc, kaj ne boš nič odgovoril?«

Francjev Rudi je pogledal Lavrenca z votlimi očmi, ki so žarele kot dva oglja, in se zarezal. »Ne boš nič odgovoril?« so ponovili ostali v zboru. Takrat je Lavrenc planil s stola, krepkeje stisnil sekiro, zavpil in udaril po Rudijevi lobanji, kjer sta žarela dva oglja, dva živa oglja. »Odogovarjam, da odgovarjam!« Počilo je. Lobanja se je razletela na vse strani. Iz nje pa je švignil plamen, ki se je začel vzpenjati in širiti proti Lavrencu. Ta se je zbudil. Pekoča, strašna bolečina mu je mrcvarila ude. Preletel je s pijanimi očmi mizo, ki se je vrtila, gledal sekiro in razbito petrolejko... Nato je šele videl svoje do kosti ožgane roke, obleko, ki je gorela, lase, ki so se smodili. In vsa soba je bila v ognju, ki je že segal v vežo... Zarjul je. Zmotilo se mu je. Planil je, se opotekel sredi sobe in se zgrudil... Ko so vaščani prispeli na holm do Lavrenčeve hiše, so ugledali samo kup kadečih se razvalin, sosede in Lavrenčavko, ki je sedela na parobku z glavo v dlaneh in ihtela...

PRİČAKOVANJE

Z mehanizacijo kmetijstva, v katero spada tudi traktorsko, se bo dvignila mlečnost pri kravah, ki smo jih dosedaj uporabljali za naporna dela. S traktorjem orjemo globlje, boljše in hitreje ter ga zato povsod priporočajo. Zaradi primerjave navajamo, da srednji traktor v enem dnevu (10 ur dela) preorje 2,5 ha, za kar bi par konj rabilo 4-5 dni ali par krav 5-6 dni. Dalje n. pr. traktorska kosilnica pokosi 4-5 ha v enem dnevu, isto delo pa bi moralo opravljati 9 dobrih koscev. To nam jasno dokazuje, kakšno prednost ima traktor v primeri z vprežno in ročno delovno silo.

Lahko smo pričarani, da si bo traktor vse bolj utiral pot v naše kmetijstvo in neposredno vplival na pocenitev kmetijske proizvodnje.

Zdi se nam, da so se do sedaj v tem pogledu delale bistvene napake. Nepravilno je n. pr., če traktor orje na enem koncu vasi, nato gre orat drugemu naročniku iz iste vasi na drug oddaljeni kraj, ter se nato zopet vrača na staro mesto. Zato je potrebno, da se, ko pride traktorist orat, vsi kmetovalci z njim dogovore, po kakšnem vrstnem redu naj orje, da bo čim manj vozarjenja s traktorjem iz enega konca vasi na drugi. Se nepravilneje pa je postopek, da se traktor premesti iz ene vasi v drugo, preden je preoral nitve vsem kmetovalcem tiste vasi. Zato naj traktor ostane na delu v eni vasi toliko časa, da delo dokonča, nato pa se preseli drugam.

Vrstni red oranja za neko vas je nemogoče pravilno določiti brez sodelovanja kmetovalcev iz te vasi. Naloga traktoristov je, da se držijo že omenjenega vrstnega reda, dolžnost kmetovalcev pa je, da jim povedo, kateri imajo skupaj ležeče njive. Seveda moramo upoštevati tudi vrstni red sajenja oziroma setve rastlin, za katere orjemo. Nepravilno je n. pr. enemu posest-

niku preorati istočasno za oves in koruzo, medtem ko drugemu nisi utegnili zorati niti za oves. Izjeme, da istočasno preorjemo površino, namenjeno za setev ranih in poznih jarin, so upravičene le tedaj, če je treba zorati le majhne površine, zaradi katerih bi se kasneje moral traktorist s traktorjem vračati iz oddaljene sosedne vasi.

Nadaljna naloga kmetovalcev je, da z njiv očistijo morebitno koruznico, dobro raztrosijo hlevski gnoj, tako da oranje poteka neovirano. Vsi oni kmetje, ki so naročili oranje ledin ali oranje izredno težke zemlje, naj to vnaprej sporočijo brigadi oziroma traktoristu, da bo prišel na delo z ustreznim plugom.

V bodoče naj bo tesnejše sodelovanje kmetovalcev s traktorski brigadami tudi v pogledu strokovnih nasvetov in predlogov. Tako n. pr. lahko dajo koristen nasvet traktoristu glede globine oranja, z druge strani pa naj oni upoštevajo predloge traktoristov v pogledu načina dela, ker ti najbolj poznajo tehniko traktorskega oranja. Iz praktičnih izkustev na terenu nam je poznano, da mnogi zahtevajo po navadi preplitvo oranje za posamezne rastline. To upravičujejo s tem, da je pri njih plitvo oranje običajno ali pa se branjajo globokega oranja zato, ker je nekoliko dražje. To mišljenje je napačno. Vsem je znano, da danes močno priporočamo globoko oranje za vse rastline, predvsem za okopavine, zato ker je to odličen pripomoček za uničevanje plevela in z njim znatno povečamo pridelek rastlin. Se prav posebno pa z globokim oranjem povečamo vlažnost gornjega sloja zemlje, kar pride prav v sušnih poletnih mesecih. Zato je nekoliko višja cena malenkosten izdatek v primerjavi z gospodarskimi koristmi, ki jih imamo od globokega oranja.

(iz članka inž. A. Marolta)

Telovadne vaje v Mirnu

V nedeljo 20. aprila so se vršile v Mirnu pri Gorici prve telovadne vaje goriške okolice za fizikalni nastop, ki bo 1. junija t.l. Nastopile so pionirke in mladinke, ki so že s temi prvimi vajami dokazale, da se resno in vztrajno vadijo, tako da se bodo ob javnem nastopu dobro odrezali. Pri prostih vajah se je opazilo, da so nekatere skupine bolj izurjene kot druge. Prijetno je bilo paziti, da so mladinke nekaterih vasi nastopile v športnih oblekah in z robčki. To bi lahko napravilo tudi vse ostale skupine. Uverjeni smo, da bo naša mladina v prihodnjih tednih redno obiskovala telovadne vaje in da bo s preciznim izvajanjem navdušila množice. Pogrešali smo pionirje in mladince. Lepo bi bilo, da bi zanimanje za fizikalne vaje zajelo široke kroge možnega naraščanja in da bi se naši

Razne športne vesti

V nedeljo so se vršile na Tržaškem dirkališču Montebello zanimive motodirke v vožnji dirt-trak. Najboljši čas dneva je dosegel Ljubljčan Mrak.

Te dni je bil v Celju sestanek fizikalne skupščine okrajev Celje - mesto in Celje-okolica. Zastopani so bili delegati vseh fizikalnih društev iz obeh krajev. Okraj Celje-okolica šteje sedaj 17 fizikalnih društev z več kot 800 rednimi člani.

Lepi tekmovalni uspehi idrijske mladine

Na pobudo Centralne splošne obrtne šole se je vršil v Idriji mladinski fizikalni teden, ki se je pričel preteklo nedeljo in se bo

IZ JUGOSLAVIJE

Za gradnjo cest v Sloveniji

Letos bodo potrošili v Sloveniji 327 milijonov dinarjev za gradnjo cest. »Gradis« bo letos končal delo na odseku Ljubljana-Drenov grič in po daljšal betonsko plast ceste čez Vrhniko. Pripravljalna dela na odseku od »Ruskega carja« do Podboršta so že v teku in cesta bo še letos asfaltirana. Od Trzina čez Domžale do Prevoj merijo sedaj teren. Prav tako merijo teren na 16 km dolgi cesti od Celja do Zalca. Cesto Celje - Maribor popravljajo. Na Bledu bodo do 15. junija modernizirali cesto od hotela »Toplice« do hotela »Petran«.

Strokovno nadaljevalne šole v Ljubljani

V Ljubljani deluje 12 strokovno-nadaljevalnih šol, ki so razdeljene v 62 razredov. Te strokovno-nadaljevalne šole obiskuje nad 2000 vajencev. Največ zanimanja kažejo vajenci za mehanično in tehniško obrt.

Obmejna Koroška se pripravlja za odkritje spomenika padlim partizanom in koroškim borcem

V Dobrinjah pri Guštanju bo 11. maja velika slavnost, na kateri bodo Koroški Slovenci ponovno izrazili svoje zahteve po priključitvi Slovenske Koroške k Titovi Jugoslaviji. Počastili bodo spomin borcev za Koroško, ki so padli v letih 1918-1945 ter manifestirali bratstvo in enotnost naših narodov.

Bivše jugoslovanske zločince selijo v Nemčijo

Našim čitateljem je znano, da se nahajajo v Italiji več tisoč jugoslovanskih razseljencev in med temi je več zločincev, katere je jugoslovanska vlada

zahtevala, da se ji izročijo. Posebni britanski odposlanec George Randell je imel razgovor na tiskovni konferenci pred svojim odhodom iz Rima. Na njej je priporočal, naj se odpošljejo jugoslovanski razseljenci, 12.000 po številu, iz Italije v Nemčijo. Kakor smo zvedeli, se je to preseljevanje že začelo. Incident v Formiji nam je to jasno potrdil.

Angleži nameravajo preseliti četnike v britansko okupacijsko cono Nemčije. Vojni zločinec četniški general Damjanovič je že v začetku aprila obiskal uradne predstavnike zavezniškega poveljstva v Caserti, ki so mu zagotovili, da ne bo noben razseljenec izročen jugoslovanskim oblastem. Razseljenci v Eboliju, kjer je bil ubit jugoslovanski konzul Glunčič, so prešli že v začetku tega meseca ukaz, naj se pripravijo za odhod oziroma za preselitev v varnejšo cono.

Tudi druga skupina jugoslovanskih krivcev se je začela pripravljati na provočasen umik v Ameriko. Jugoslovanski izdajalec dr. Miha Krek pomaga s pomočjo vatikanske komisije za pomoč pri preseljevanju jugoslovanskih zločincev v Južno Ameriko. Ljotičević pa se pripravljajo na odhod v republiko San Domingo, da se izognejo izročitvi jugoslovanskim ljudskim oblastem, ki zahtevajo njihovo izročitev.

Novi češkoslovaški zakon o urednikih

Ustavodajna narodna skupščina je sprejela vladni predlog zakona o novinarjih in urednikih, ki je bil dalj časa predmet debat v skupščinskih odborih za informacije in v pravnem odboru. Novi zakon šteti naslov urednika (redaktorja) in določa pravice novinarjev in njihove dolžnosti. Po novem zakonu sme urednik dobivati navodila in dolžnosti samo od svojega neposrednega predstavnika in v smislu delavne pogodbe je obvezan k molku o stvarih, ki so mu kot redakterju zaupane in niso določene za objavo javnosti. Sicer pa izvršuje svoj poklic povsem svobodno in neodvisno ter po svojem prepričanju. Dolžnost urednika je vneto, stvarno, vestno in resnično izpolnjevati naloge, ki so mu zaupane in vedno ter povsod paziti na redaktersko čast.

V znamenju 1. maja 1947

pionirji in mladinci v polni meri zavedali lepote in važnosti fizikalnih nastopov, ki jih ima telovadba za njih zdrave, kakor tudi za vzgojno-politično delo med narodom. Množična telovadba ter razne panoge športa morajo zajeti vse plasti naroda. Mladina se mora tega zavedati in ni dvoma, da bo prišla sama do prepričanja, da bo na ta način najbolj okrepila telo in duh. Pionirji in mladinci! Roke na srce! Otrsite se staromodnih navad, pojdite ven v naravo, na igrišča in telovadna polja! Danes vas vabi naša ožja domovina, jutri vas bo že klicala Ljubljana in Beograd, in zakaj ne prihodnjtje že Praga in - Moskva.

Nogomet

Gorica-Krmin (5-2)

Preteklo nedeljo sta se srečali na mirenskem igrišču nogometni moštvi Krmina in Gorice. Gostje so pokazali skoro preveč prijateljsko igro in pridni Goričani so jim pri tem pajdašili. V sled tega smo bili prikrašani za žive in borbene napade, a v celoti je igra zadovoljila navzoče občinstvo, ki je z odobravanjem pozdravilo obe nastopnici. Igra je končala z zmago Gorice z razliko treh golov.

Za pokrajinsko prvenstvo sta igrali moštvi iz Skednja in Tržiča. Zmagali so nogometaši iz Skednja, ki prednjačijo v lestvici pokrajinskega prvenstva.

Ljubitelji Ponziane so se odpravili v Niš, kjer so igrali neodločeno (2 proti 2) proti 14. oktobra. Na čelu lestvice je še vedno odlično moštvo Partizana iz Beograda.

zaključil v naslednjih dneh kot manifestativna priprava za 1. maj. Hvalevredna zamisel, ki jo je dal CSOS je zajela 200 mladincev in gojence rudarske, gimnazijske šole mladink tehnične in obrtne šole, ter ostalo mestno mladino in pionirje. Mladina tekmuje za Kandučev pokal, ki je bil izdelan iz živega srebra v centralni splošni obrtni šoli. Pokal se imenuje po idrijskem junaku Ivanu Kanduču, ki je padel v narodno-osvobodilni borbi.

Celotedenski program je obsegal sedem športnih panog in sicer: pomladanski kros, nogomet, košarko, odbojko, partizanski marš, štafeto z baklami okrog mesta in lahko atletiko. Koordinacijski odbor je za to priliko izdal poseben dnevnik, kateri je sproti poročal o uspehih fizikalnega tedna.

Fizikalni teden se je otvoril s tekmo čez drn in strn, ki se ga je udeležilo 284 mladincev in pionirjev. Izidi so sledeči:

Člani: 29 tekmovalcev na 2200 m - prvi je došel na cilj Tratinik Marjan, tehn. šola, v 9'05.

Mladinci: 74 tekmovalcev na 1000 m - prvi Skarabot Renat, gimnazija, v 5'37.

Mladinke: 47 tekmovalk na 800 m - prva Premozar Lavra, gimnazija, v 3'38.

Pionirke: 44 tekmovalk na 300 m - prva Poljanec Marija, ljudska šola, 1'06.

Pionirji: 60 tekmovalcev na 500 m - prvi Blaj Lilvij, gimnazija, v 1'35.

Stanje v drugem dnevu tekmovalne je bilo naslednje: tehnična šola si je pridobila 173 točk, gimnazija 130, rudarji 94, obrtna šola 75, mestni mladina 24.

Sodniški zbor je izključil iz vseh panog tekmovalca, Franca Vidmarja, ker je pri teku stopil v tekmovalno vrsto, ko so se tekmovalci že vračali proti cilju.

Drobne novice

Švedska javna delavka, profesorica politične ekonomije, Karin Koch, je postala prva žena-minister na Švedskem. Imenovana je za ministra brez listnice.

Koncem tega meseca bo prispele v Beirut (Libanon) ameriška komisija 80 inženirjev in tehnikov, ki so zaposleni v petrolejski družbi »Arabian - American Oil Company«. Misija mora izbrati mesto za napeljavno naftovoda na libanonskem ozemlju.

Iz Moskve poročajo: Zvečer pred veliko nočjo so bile mnoge cerkve polne vernikov. Zlasti se je zbralo veliko ljudi v saborni cerkvi, kjer je imel slovesno velikonočno službo božjo moskovski in vsruski patriarh Aleksej skupno z najstarejšo moskovsko duhovščino.

Iz Rio de Janeiro poročajo, da se je začela pred Vrhovnim zbornim sodiščem razprava proti Komunistični partiji Brazila, ki jo je tožilec obtožil, da je »protinardna in da je izvrševala povelja neke inozemske sile«.

Kakor poroča »Ce soir«, so v Parizu zaprli štiri tihotapce. Med njimi je tudi jugoslovanski begunec in narodni izdajalec Milinovič.

Tihotapci so se ukvarjali s črno borzo in nosili blago iz Belgije v Francijo. V članku je med drugim rečeno: »Naš časopis je začel to stvar preiskovati in naši poročevalci so se podali v ulico La Fontaine št. 79, kjer stanuje eden štirih gangsterjev Jugoslovanske Branko Milinovič. Tam so zvedeli, da je sprejemal v svojem stanovanju izključno bivše jugoslovanske četnike, ki so plačanci izdajalca Mihailoviča in so se v velikem številu zatekli v našo državo. Tam so opazili tudi bivšega predsednika jugoslovanske vlade Dragiša Cvetkoviča, ki je v marcu 1941 podpisal pakt z Nemčijo in kate-rega izročitev zahtevalo jugoslovanske oblasti, ker je vojni zločinec.«

»Ce Soir« pravi, da bi strožje čiščenje in izgon vseh teh tujih izdajalcev in kolaboracionistov, ki rovarijo po Franciji, hitro povzročil znaten padec kriminalnosti in črne borze.

»Unità« prinaša zopet članek o ustaških zločincih, ki se skrivajo v »Družbi sv. Hieronima« in v samostanu usmiljenih sester v ulici Dei Glicini. V članku je nadalje rečeno, da britanska policija zato ni zaprla večjega števila jugoslovanskih vojniških zločincev, ker ni napravila hišne preiskave v dveh glavnih gnezdih Paveličevih poglavarjev, v Hrvaškem kolegiju in v samostanu usmiljenih sester.

V središču Rima je dvoje ustaških skrivališč. Pobegli hrvaški duhovniki stanujejo v luksuznih prostorih, kjer so sestanki ustaških »poglavnikov«. Rektor samostana je hrvaški duhovnik Madjerec, ki štiti te zločince »iz krščanskega usmiljenja«, kakor sam pravi.

Časopis piše dalje: »Vsak večer imajo sestanke v veliki palači sv. Hieronima bivši ustaški poglavarji, ministri, diplomati in novinarji, ki so prava ustaška vlada v emigraciji. Na teh sestankih spletkarijo in kujejo zarote zoper mlado ljudsko jugoslovansko republiko.«

Enotna socialistična stranka Nemčije je poslala ameriškemu vojaškemu sodišču v Dachau, ki sodi nacistične zločince iz uprave taborišča v Buchenwaldu - pismo v zvezi z umorom Ernesta Thalmanna. V pismu je rečeno, da Thaelmann ni postal žrtev zračnega napada anglo-ameriškega letalstva na Buchenwald, kakor je izjavil Göbbels, temveč da so ga nacistični zločinci sezgali v Buchenwaldskem krematoriju.

Tržaški vseučiliščniki štrajkajo

V ponedeljek 21. t. m. in v torek 22. t. m. je prišlo na tržaški univerzi do burnih izredov. Vzrok temu je bil, da je ZVU z odlokom razrešila rektorja univerze prof. Angele Caminaroto njegove službe in imenovala prof. Fegiza za njegovega namestnika. Študentje so sklicali protestno zborovanje, na katerem so zahtevali, da mora ZVU svojo odredbo preklicati. Ker ni Zavezniška vojaška uprava dala do določene roka nobenega odgovora, so vseučiliščniki zasedli prostore in stopili v stavko. Ko je prišla policija, da bi napravila red, je prišlo do izpadov in rabuk. Pred par dnevi je ZVU izjavila, da ne misli odstopiti od svojega sklepa, pač pa da je volina stopiti z zastopniki akademske mladine v razgovore, ko se bo vrnil v Trst major Simoni, ki je danes odsoten.

Nekaj odmeva je bilo tudi v Gorici. Dijaki nekaterih šol se niso udeležili pouka in s tem pokazali svojo solidarnost s tržaškimi tovariši.

KONEC IZREDNE DELITVE BREZPOSELNIH

Goriški okrožni prehranjevalni urad javlja, da se bo delitev 1400 gramov testenin, 250 gramov sladkorja in 1000 grama riža za brezposelne končala brez odloga 30. tekočega meseca.

Turnir za amatersko prvenstvo Slovenije teče že teden dni. Okrožni šahovski odbor za Gorenjsko in Kranjsko je ustregel željam udeležencev le, ker je imel močno podporo v množičnih organizacijah, predvsem pri FPS, dalje pri OF in pri sindikatih.

Zanimivo je pogledati poklice 14 udeležencev turnirja. Dva sta nameščena pri železnici, dva pri pošti, neki drugi pri radiu, dva v tekstilnih tovarnah, spet drugi je profesor in še drugi je geometer, nato sledi montažist, trgovski pomočnik, brivec in skladiščnik. Prvič je zastopan tudi delavec iz težke industrije. Svoj čas so prevladovali Ljubljanci, sedaj pa vidimo, da so med najresnejšimi tekmeči Mariborčani in Jeseničani.

Te dni je bilo zaključeno prvenstvo Zagreba. Med 19 udeleženci je presenetljivo zmagal Mijo Udovčić, 26 letni študent prava iz Našic. Med zagrebškimi šahisti se je mlada generacija prebila že v prve vrste.

IZHAJA ENKRAT NA TE DEN - Urednik: J. KRISTI-JAN BAVDAŽ. Za list odgo varja ALOJZ BUDIN - Uredništvo in uprava: Gorica, Rooseveltov korzo 33/II. Tisk Zadrudne tiskarne v Trstu - Tiskano z dovoljenjem AIS-a